

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľa **B. B.**, IČO : X., so sídlom O., zastúpeného JUDr. R. S., advokátom v M., proti odporkyni **U. A.**, rod. V. J., bývajúca v B., zastúpenej JUDr. A. F., advokátom v K., **o určenie, že nájomný vzťah trvá, o nariadenie predbežného opatrenia**, vedenej na Okresnom súde Michalovce pod sp. zn. 12 C 168/2010, o dovolaní odporkyne proti uzneseniu Krajského súdu v Košiciach z 18. mája 2012 sp. zn. 6 Co 109/2012, takto

r o z h o d o l :

Z r u š u j e uznesenie Krajského súdu v Košiciach z 18. mája 2012 sp. zn. 6 Co 109/2012 a vec mu vracia na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Michalovce uznesením z 24. januára 2011 č.k. 12 C 168/2010-56 uložil odporkyni povinnosť umožniť navrhovateľovi užívanie nehnuteľnosti nachádzajúcej sa v kat. úz. V., zapísané na LV X. ako parcela č. X. – lesné pozemky o výmere X. m² v súlade s nájomnou zmluvou z 30.12.2007, až do právoplatného skončenia konania vo veci samej pod sp. zn. 12 C 168/2010 Okresného súdu Michalovce. V prevyšujúcej časti návrh na nariadenie predbežného opatrenia zamietol.

Krajský súd v Košiciach na odvolanie odporkyne uznesením z 18. mája 2012 sp. zn. 6 Co 109/2012 napadnuté uznesenie súdu prvého stupňa potvrdil, okrem výroku, ktorým bol návrh na nariadenie predbežného opatrenia v prevyšujúcej časti zamietnutý. Stotožnil sa s dôvodmi uznesenia súdu prvého stupňa.

Proti tomuto uzneseniu odvolacieho súdu podala dovolanie odporkyňa, ktorá navrhla napadnuté uznesenie odvolacieho súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie. Prípustnosť dovolania odôvodnila ustanovením § 241 ods. 2 písm. a/ O.s.p. a § 237 písm. f/ a g/ O.s.p., pretože postupom súdu jej bola odňatá možnosť konať pred súdom a nevyjasnilo sa, či vo veci

konal alebo nekonal vylúčený sudca. Poukázala na to, že navrhovateľ podal k jej odvolaniu proti uzneseniu prvostupňového súdu vyjadrenie z 28.4.2012 doručené okresnému súdu 2.5.2012. Táto skutočnosť sa potvrdila po doručení napadnutého uznesenia krajského súdu, v ktorom sa konštatovalo, že : „Navrhovateľ vo vyjadrení k odvolaniu navrhol odmietnuť odvolanie ako oneskorene podané a súčasne uviedol, že navyše odporkyňa neuviedla žiadne dôvody, ktoré by mali mať za následok zmenu napadnutého rozhodnutia“.

Tým, že vyjadrenie navrhovateľa na jej odvolanie jej nebolo doručené a preto nemala možnosť sa k odvolaciemu stanovisku navrhovateľa vyjadriť, došlo k zrejmemu porušeniu tak princípu rovnosti zbraní, ako aj práva na kontradiktórne súdne konanie. Postupom nižších súdov tak bola vo vzťahu k navrhovateľovi znevýhodnená. Podľa jej názoru postupom okresného, ako aj postupom krajského súdu (ktorý pochybenie okresného súdu nenapravil) jej bola odňatá možnosť konať pred súdom v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. Ďalšou skutočnosťou zakladajúcou prípustnosť dovolania je okolnosť, že hoci v odvolaní namietala zaujatosť sudcu okresného súdu, krajský súd nepovažoval za potrebné meritórne sa touto námietkou zaoberať a o nej rozhodnúť, a to s poukazom na to, že uplatnená námietka sa týka okolnosti spočívajúcej v postupe sudcu v konaní. Podľa jej názoru došlo v konaní aj k vade podľa § 237 písm. g/ O.s.p., keďže sa nevyjasnilo, či vo veci konal, alebo nekonal vylúčený sudca.

Navrhovateľ sa dovolaniu odporkyne nevyjadril.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podala včas účastníčka konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), zastúpená advokátom (§ 241 ods. 1 O.s.p.), skúmal bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.), či dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť dovolaním.

Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.).

V prejednávanej veci odvolací súd rozhodol uznesením. V zmysle ustanovenia § 239 O.s.p. platí, že ak dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, vydanému v tejto procesnej forme, je prípustné, ak je ním napadnuté zmeňujúce uznesenie odvolacieho súdu (§ 239 ods. 1 písm. a/ O.s.p.) alebo ak odvolací súd rozhodoval vo veci postúpenia návrhu Súdnemu dvoru Európskych spoločenstiev na zaujatie stanoviska (§ 239 ods. 1 písm. b/ veta prvá O.s.p.).

Podľa § 239 ods. 2 O.s.p. je dovolanie prípustné tiež proti uzneseniu odvolacieho súdu, ktorým bolo potvrdené uznesenie súdu prvého stupňa, ak a/ odvolací súd vyslovil

vo svojom potvrdzujúcom uznesení, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, b/ ide o uznesenie o návrhu na zastavenie výkonu rozhodnutia na podklade cudzozemského rozhodnutia, c/ ide o uznesenie o uznaní (neuznaní) cudzieho rozhodnutia alebo o jeho vyhlásení za vykonateľné (nevykonateľné) na území Slovenskej republiky.

Podľa ustanovenia § 239 ods. 3 O.s.p. však ustanovenia odsekov 1 a 2 neplatia, ak ide o uznesenie o príslušnosti, predbežnom opatrení, poriadkovej pokute, o znalečnom, tlmočnom, o odmietnutí návrhu na zabezpečenie predmetu dôkazu vo veciach týkajúcich sa práva duševného vlastníctva a o trovách konania, ako aj o tých uzneseniach vo veciach upravených Zákonom o rodine, v ktorých sa vo veci samej rozhoduje uznesením.

Keďže dovolaním napadnuté uznesenie odvolacieho súdu je rozhodnutím o predbežnom opatrení je zrejmé, že ide o prípad, v ktorom Občiansky súdny poriadok dovolanie podľa § 239 ods. 3 nepripúšťa.

S prihliadnutím na ustanovenie § 242 ods. 1, veta druhá O.s.p., ukladajúce dovolaciemu súdu povinnosť prihliadnuť vždy na prípadnú procesnú vadu uvedenú v § 237 O.s.p. (či už to účastník namieta alebo nie) neobmedzil sa Najvyšší súd Slovenskej republiky len na skúmanie prípustnosti dovolania smerujúceho proti uzneseniu podľa § 239 O.s.p., ale sa zaoberal aj otázkou, či dovolanie nie je prípustné podľa § 237 O.s.p. Uvedené zákonné ustanovenie pripúšťa dovolanie proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu (rozsudku alebo uzneseniu), ak konanie, v ktorom bolo vydané, je postihnuté niektorou zo závažných procesných väd vymenovaných v písmenách a/ až g/ tohto ustanovenia (ide tu o nedostatok právomoci súdu, spôsobilosti účastníka, riadneho zastúpenia procesne nespôsobilého účastníka, prekážku veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, ak sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, prípad odňatia možnosti účastníka pred súdom konať a prípad rozhodovania vylúčeným sudcom alebo nesprávne obsadeným súdom).

So zreteľom na odporkyňou tvrdené dôvody prípustnosti dovolania sa Najvyšší súd Slovenskej republiky osobitne zameril na otázku opodstatnenosti tvrdenia, že v prejednávanej veci jej súdom bola odňatá možnosť pred ním konať (§ 237 písm. f/ O.s.p.) a ustanovenia (§ 237 písm. g/ O.s.p.), rozhodovanie vylúčeným sudcom.

Odňatím možnosti konať sa v zmysle uvedeného ustanovenia rozumie taký závadný procesný postup súdu, ktorým sa účastníkovi znemožní realizácia tých jeho procesných práv, ktoré mu Občiansky súdny poriadok priznáva za účelom ochrany jeho práv a právom chránených záujmov.

Predmetnému dôvodu dovolania sú vlastné tri pojmové znaky : 1/ odňatie možnosti konať pred súdom, 2/ to, že k odňatiu možnosti konať došlo v dôsledku postupu súdu, 3/ možnosť konať pred súdom sa odňala účastníkovi konania. Vzhľadom k tej skutočnosti, že zákon bližšie v žiadnom zo svojich ustanovení pojem odňatie možnosti konať pred súdom nešpecifikuje, pod odňatím možnosti konať pred súdom je potrebné vo všeobecnosti rozumieť taký postup súdu, ktorý znemožňuje účastníkovi konania realizáciu procesných práv a právom chránených záujmov, priznaných mu Občianskym súdnym poriadkom na zabezpečenie svojich práv a oprávnených záujmov.

So zreteľom na dovolateľkou vytýkané nesprávnosti sa dovolací súd osobitne zamerlal na posúdenie, či postupom súdov nebola tejto účastníčke odňatá možnosť konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O.s.p.). Odňatím možnosti konať pred súdom sa rozumie procesne nesprávny, zákonu sa priečiaci postup súdu, majúci za následok znemožnenie realizácie procesných oprávnení účastníka občianskeho súdneho konania (napr. práva zúčastniť sa na pojednávaní, vyjadrovať sa k veci, navrhovať dôkazy, podať opravný prostriedok alebo vyjadrenie, v stanovenej lehote urobiť procesný úkon a pod.).

O vadu, ktorá je z hľadiska § 237 písm. f/ O.s.p. významná, ide najmä vtedy, ak súd v konaní postupoval v rozpore so zákonom, prípadne s ďalšími všeobecne záväznými právnymi predpismi a týmto postupom odňal účastníkovi konania jeho procesné práva, ktoré mu právny poriadok priznáva. O taký prípad v prejednávanej veci ide.

Dovolateľka namietala, že k odňatiu možnosti konať pred súdom došlo tým, že jej nebolo doručené vyjadrenie navrhovateľa k jej odvolaniu proti uzneseniu súdu prvého stupňa.

Základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky zaručuje, že každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Z ustanovenia čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky vyplýva, že každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov, v jeho prítomnosti, a aby sa mohol vyjadriť k všetkým vykonávaným dôkazom.

Podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Zmyslom práva na súdnu ochranu je umožniť každému reálny prístup k súdu a tomu zodpovedajúcu povinnosť súdu o veci konať. Ak osoba (právnická alebo fyzická) splní predpoklady ustanovené zákonom, súd jej musí umožniť stať sa účastníkom konania so všetkými procesnými oprávneniami, ale aj povinnosťami, ktoré z tohto postavenia vyplývajú (viď nálezy Ústavného súdu Slovenskej republiky z 23. augusta 2001 II. ÚS 14/2001, z 13. novembra 2002 II. ÚS 132/2002, z 5. apríla 2007 III. ÚS 171/2006).

Podľa § 1 O.s.p. Občiansky súdny poriadok upravuje postup súdu a účastníkov v občianskom súdnom konaní tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov, ako aj výchova na zachovávanie zákonov, na čestné plnenie povinností a na úctu k právam iných osôb.

V zmysle § 18 O.s.p. majú účastníci v občianskom súdnom konaní rovnaké postavenie a súd je povinný zabezpečiť im rovnaké možnosti na uplatnenie ich práv.

Z obsahu spisu vyplýva, že k odvolaniu podaného odporkyňou proti uzneseniu súdu prvého stupňa (č.l. 134-136) doručenému právnomu zástupcovi navrhovateľa 18. apríla 2012 podal tento písomné vyjadrenie (č.l. 167-168), ktoré bolo prvostupňovému súdu doručené osobne (č.l. 167 spisu), pričom zo spisu vyplýva, že nebolo doručené ani právnomu zástupcovi odporkyne (ani odporkyňi).

Právo účastníkov konania na doručenie procesných vyjadrení ostatných účastníkov treba považovať za súčasť práva na spravodlivý proces. Nedoručenie vyjadrenia účastníka konania druhému účastníkovi konania vytvára stav nerovnosti účastníkov v konaní pred súdom, čo je v rozpore s princípom kontradiktórnosti konania a rovnosti zbraní ako súčasť práva na spravodlivý proces. Keďže v danej veci vyjadrenie navrhovateľa k odvolaniu odporkyne nebolo doručené právnomu zástupcovi odporkyne (ani odporkyňi), treba konštatovať, že v tejto súvislosti nebolo možné odvolacie konanie považovať za spravodlivé.

Najvyšší súd Slovenskej republiky poukazuje aj na rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva z 27. apríla 2010 v prípade Hudáková proti Slovenskej republike, v ktorom bolo poukázané na to, že princíp rovnosti zbraní ako jeden zo znakov širšieho konceptu spravodlivého súdneho konania, vyžaduje, aby každej procesnej strane bola daná primeraná možnosť predniesť svoju záležitosť za podmienok, ktoré ju nestavajú do podstatne nevýhodnejšej pozície vis-à-vis proti jej protistrane (pozri napr. Nideröst – Huber, proti Švajčiarsku z 18. februára 1997, ods. 23, Zbierka rozsudkov a rozhodnutí 1997-I).

Okrem tejto požiadavky koncept spravodlivého súdneho konania v sebe implikuje právo na kontradiktórne konanie, podľa ktorého procesné strany musia dostať príležitosť nielen predložiť všetky dôkazy potrebné na to, aby ich návrh uspel, ale aj zoznámiť sa so všetkými dôkazmi a pripomienkami, ktoré boli predložené s cieľom ovplyvniť rozhodnutie súdu a vyjadriť sa k nim (por. Nideröst – Huber, citované vyššie, ods. 24). Právo na spravodlivé súdne konanie však nie je absolútne a jeho rozsah sa môže meniť v závislosti od špecifických okolností predmetného prípadu (por. Asnar proti Francúzsku, (č. 2), č. 12316/04 ods. 26, 18. október 2007 a Vokoun proti Českej republike č. 20728/05, ods. 26, 3. júl 2008).

Dovolací súd poukazuje aj na to, že význam požiadavky, aby bolo vyjadrenie k odvolaniu zaslané účastníkovi konania, spočíva v potrebe zabezpečenia, aby procesné strany mali vieru vo výkon spravodlivosti a aby im nebola odopretá možnosť vyjadriť sa k skutočnostiam, ktoré by mohli ovplyvniť rozhodnutie súdu. Bolo povinnosťou odvolacieho súdu, aby pred svojím rozhodnutím o odvolaní odporkyne, o ktorom rozhodoval bez nariadenia pojednávania v zmysle § 214 ods. 2 O.s.p., poskytol odvolateľke možnosť vyjadriť sa k písomnému podaniu navrhovateľa (vyjadrenie k odvolaniu).

Preto dovolací súd dospel k záveru, že došlo k porušeniu základného práva dovolateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd (vid' aj nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 335/2006), v dôsledku čoho bola dovolateľke odňatá možnosť konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O.s.p.).

Existenciu namietanej procesnej vady podľa § 237 písm. g/ O.s.p. dovolací súd nezistil. Ďalšie námietky dovolateľky označené v dovolaní považoval za nedôvodné.

Procesná vada podľa ustanovenia § 237 písm. f/ O.s.p. (aby bolo vyjadrenie k odvolaniu zaslané účastníkovi konania) zakladá prípustnosť dovolania a je zároveň tiež dôvodom, pre ktorý musí dovolací súd napadnuté rozhodnutie zrušiť, pretože rozhodnutie vydané v konaní postihnutom tak závažnou procesnou vadou nemôže byť považované za správne. Preto Najvyšší súd Slovenskej republiky napadnuté uznesenie odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 243b ods. 1 O.s.p.), pričom sa ďalšími dovolacími dôvodmi nemohol zaoberať.

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súd Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 31. marca 2014

JUDr. Martin Vladik, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia : Jarmila Uhlířová